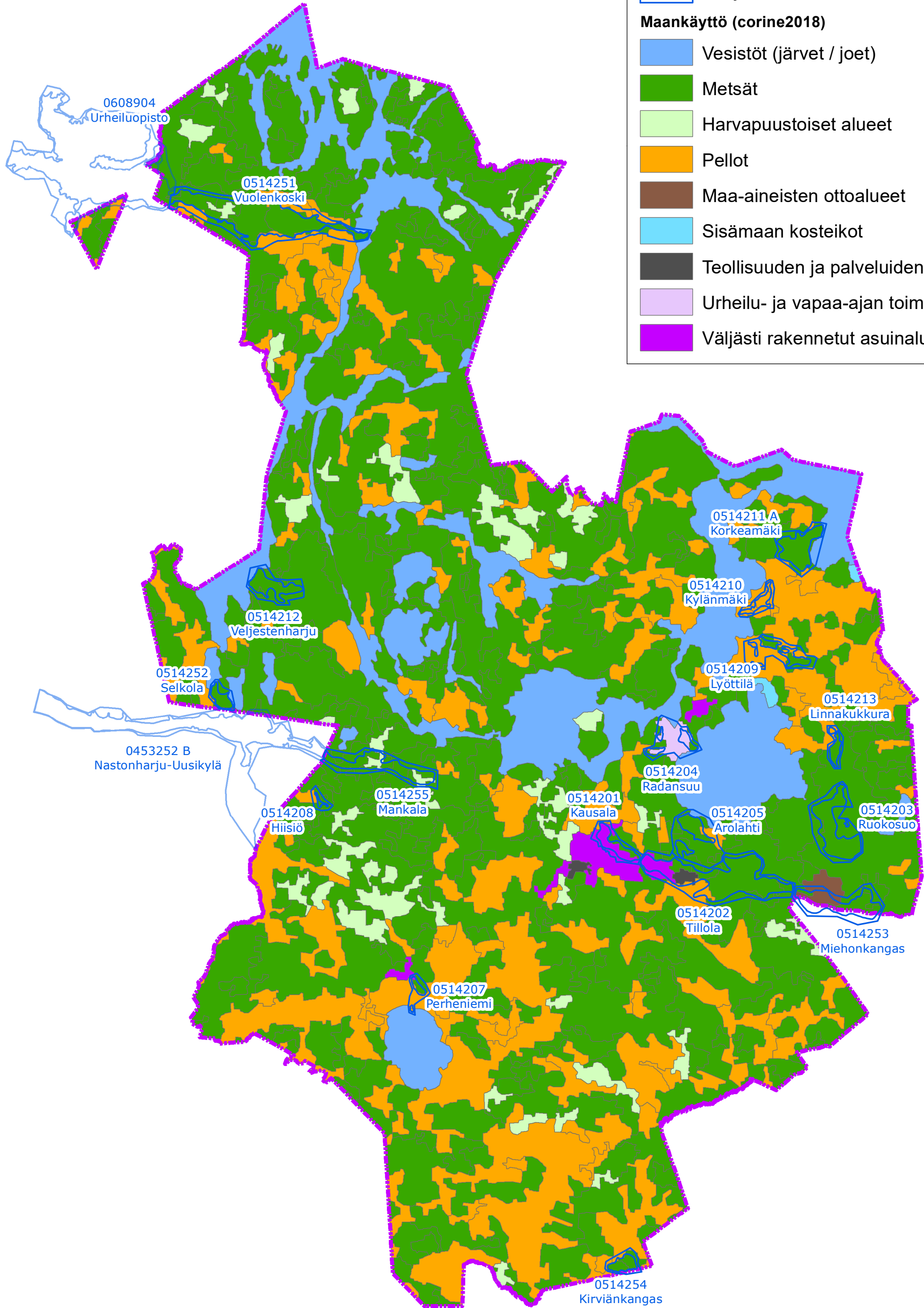

Kuntaraja

Pohjavesialue

Maankäyttö (corine2018)

Vesistöt (järvet / joet)

Metsät

Harvapuustoiset alueet

Pellot

Maa-aineisten ottoalueet

Sisämaan kosteikot

Teollisuuden ja palveluiden alueet

Urheilu- ja vapaa-ajan toiminta-alueet

Väljästi rakennetut asuinalueet

LIITE 6

POHJAVEDEN SUOJELUA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ (2025)

A. Yleistä	1
B. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat	1
C. Pohjaveden pilaamis- ja muuttamiskielto.....	2
D. Maaperän pilaamiskielto	3
E. Pohjaveden ympäristönlaitunormit ja talousveden laatuvaatimukset.....	4
F. Maa-aineslaki.....	4
G. Selvilläolo- ja korvausvelvollisuus	5
H. Ympäristölupa	5
I. Öljysäiliöitä koskeva lainsäädäntö	6
J. Jätevedenkäsittely	6
K. Muut säädökset.....	7

A. YLEISTÄ

Pohjavesialueita koskevilla rajoituksilla ja määräyksillä pyritään ennalta ehkäisemään pohjaveden pilaantuminen ja turvaamaan pohjavesialueiden vedenhankintakelpoisuuden säilyminen. EU:n tasolla EU:n vesipolitiikan puitteiden direktiivin ja sitä Suomessa toteuttavan lain vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004) tavoitteena on edistää kestävästä vedenkäytöstä ja vähentää pohjaveden pilaantumista. Pohjaveden käytännön suojelutoimien lähtökohtana on ympäristönsuojelulaki (YSL 527/2014 2. luku 17 §, pohjaveden pilaamiskielto).

Vedenottamon suoja-alue määräyksien, pohjavesialueen suojelusuunnitelman ja raakaveden lähteenä käytettävän vesimuodostuman tilan seurannan huomioon ottaminen on vettä toimittavan laitoksen riskinarviointia tehtäessä lakisääteistä (STM 7/2023).

Pohjaveden suojeluun liittyy monia säädöksiä ja asetuksia. Niitä on ympäristönsuojelulaissa (YSL) ja –asetuksessa (YSA), vesilaissa (VL), maa-aineslaissa (MAL) sekä mm. maankäyttö- ja rakennuslaissa, terveydensuojelulaissa, jäte-, kemikaali- ja öljyvahinkojen torjuntalainsäädännössä. Pohjaveden suojelua käsitellään myös valtioneuvoston asettamissa valtakunnallisissa maankäyttötavoitteissa.

Pohjaveden suojelun valvontaviranomaisina Iitin kunnassa toimivat Iitin terveydensuojeluviranomainen sekä Hämeen ELY-keskus.

B. POHJAVESIALUEIDEN SUOJELUSUUNNITELMAT

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on selvitys ja ohje, jota voidaan soveltaa mm. maankäytön suunnittelussa ja viranomaisvalvonnassa sekä lupakäsittelyissä. Joustavuutensa, tehokkuutensa ja käytännön läheisyytensä ansiosta suojelusuunnitelmamenettely on keskeinen työväline Suomen pohjavesien suojelussa. Pohjavesialueen suojelusuunnitelman merkityksestä, sisältövaatimuksista ja laatimismenettelystä mukaan lukien kuulemiset säädetään vuonna 2015 annetussa laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1263/2014, vesienhoitolaki). Aiemmin suojelusuunnitelmien laadinta on

perustunut ympäristöhallinnon laatimiin ohjeisiin ja oppaisiin. Suojelusuunnitelmaa koskevan lainsäädännön tavoitteena on tehostaa pohjaveden suojelua. Tavoitteena on myös parantaa toiminnanharjoittajien, maanomistajien ja kansalaisten oikeusturvaa lisäämällä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutta suojelusuunnitelman laatimista koskeviin menettelyihin sekä parantaa sääntelyn ennakoitavuutta erityisesti elinkeinotoiminnan kannalta. Suojelusuunnitelmassa tehtyä riskien arviointia ja toimenpidesuosituksia voidaan hyödyntää talousveden laatuun vaikuttavien riskien hallinnassa, jota juomavesidirektiivin (98/83/EY) nojalla edellytetään talousveden laadun valvonnessa 28.10.2017 lähtien (Britschgi et al. 2018).

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma kokoaa yksiin kansiin alueelta olemassa olevat pohjavesitutkimustiedot ja tiedot pohjavettä vaarantavista riskikohteista. Suunnitelmassa on sovellettu pohjaveden suojelua koskevaa lainsäädäntöä sekä esitetty sen pohjalta toimenpidesuosituksia pohjavesialueilla tapahtuvalle toiminnalle. Suojelusuunnitelmalla ei ole suoria oikeudellisia vaikutuksia. Suunnitelman aiheuttamat oikeusvaikutukset näkyvät vasta, kun ohjeita sovelletaan käytäntöön esimerkiksi kaavojen laatimisen tai ympäristölupien lupaharkinnan yhteydessä.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien merkitys talousveden jakelualueiden riskinarvioinnin pohjatyössä on merkittävä. Talousveden tuotantoketjun riskienhallinnasta omavalvonnasta säädetään valtioneuvoston asetuksessa 7/2023. Asetuksen 4 § 2 momentin mukaan ”riskinarviointiin sisällytetään selvitys siitä, miten riskinarvioinnissa on otettu huomioon raakaveden lähteenä käytettävää vesimuodostumaa koskevat:

- vesienhoitolain 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut vesimuodostuman ominaispiirteet, 2 kohdassa tarkoitetut ihmisen toiminnan vaikutukset ja 7 kohdassa tarkoitetun vesien seurannan tulokset
- vesienhoitolain 10 e §:ssä tarkoitettu pohjavesialueen suojelusuunnitelma ja
- vesilain 4 luvun 12 §:ssä tarkoitetut vedenottamon suoja-alueääräykset.”

C. POHJAVEDEN PILAAMIS- JA MUUTTAMISKIELTO

Pohjaveden pilaamiskielto määrätään ympäristönsuojelulain 2 luvun 17 §:ssä (YSL 527/2014), jonka mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että:

- 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua;
- 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai
- 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua.

Pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton, eikä lupaviranomainen voi myöntää lupaa siitä poikkeamiseen.

Vesilain (587/2011) 3 luvun 2 §:n mukaan vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos

- aiheuttaa tulvan vaaraa tai yleistä vedenvähytystä
- aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista taikka vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista
- melkoisesti vähentää luonnon kauneutta, ympäristön viihtyisyyttä tai kulttuuriarvoja taikka vesistön soveltuvuutta virkistyskäyttöön
- aiheuttaa vaaraa terveydelle

- olennaisesti vähentää tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesiesiintymän antoisuutta tai muutoin huonontaa sen käyttökelpoisuutta taikka muulla tavalla aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vedenotolle tai veden käytölle talousvetenä
- aiheuttaa vahinkoa tai haittaa kalastukselle tai kalakannoille
- aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vesiliikenteelle tai puutavaran uitolle
- vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen
- muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua.

Vesitaloushankkeella on lisäksi oltava lupaviranomaisen lupa, jos 1 momentissa tarkoitettu muutos aiheuttaa edunmenetystä toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos edunmenetys aiheutuu ainoastaan yksityiselle edulle ja edunhaltija on antanut hankkeeseen kirjallisen suostumuksensa.

Vesilain 3 luvun 2 §:ssä tarkoitetuista seurauksista riippumatta seuraavilla vesitaloushankkeilla on aina oltava lupaviranomaisen lupa:

- 1) valtaväylän tai yleisen kulku- tai uittoväylän sulkeminen tai supistaminen sekä väylän käyttämistä vaikeuttavan laitteen tai muun esteen asettaminen;
- 2) veden ottaminen vesihuoltolaitoksen tai vesihuoltolaitokselle vettä toimittavan tarpeisiin taikka siirrettäväksi muualla käytettäväksi sekä muu pohjaveden ottaminen, kun otettava määrä on yli 250 m³/vrk samoin kuin muu toimenpide, jonka seurauksena pohjavesiesiintymästä poistuu muutoin kuin tilapäisesti pohjavettä vähintään 250 m³/vrk;
- 3) veden imeyttäminen maahan tekopohjaveden tekemiseksi tai pohjaveden laadun parantamiseksi;
- 4) sillan tai kuljetuslaitteen tekeminen yleisen kulku- tai valtaväylän yli sekä tunnelin, vesi-, viemäri-, voima- tai muun johdon tekeminen tällaisen väylän ali;
- 5) maa-alueen muuttaminen pysyvästi vesialueeksi vesistön vedenkorkeutta nostamalla;
- 6) vesivoimalaitoksen rakentaminen;
- 7) vesialueen ruoppaaminen, kun ruoppausmassan määrä ylittää 500 m³, jollei kyse ole julkisen kulkuväylän kunnossapidosta;
- 8) ruoppausmassan sijoittaminen hylkäämistarkoituksessa Suomen aluevesillä, kun kyse ei ole merkityksellömän pienestä määrästä ruoppausmassaa;
- 9) maa-aineksen ottaminen vesialueen pohjasta muuhun kuin tavanomaiseen kotitarvekäyttöön;
- 10) uiton vakinaisen toimintapaikan perustaminen.

D. MAAPERÄN PILAAMISKIELTO

Maaperän ja pohjaveden pilaamiskielto ovat keskenään läheisessä vuorovaikutussuhteessa. Yleensä pohjavesi pilaantuu pilaantuneen maaperän välityksellä. Maaperän pilaamista ja pilaantuneiden alueiden kunnostusta ohjaavista säädöksistä keskeisin on ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja -asetus (713/2014), jotka kieltävät maaperän ja pohjaveden pilaamisen.

Maahan ei saa YSL 16 §:n mukaan jättää tai päästää jätettä tai muuta ainetta taikka eliöitä tai pieneliöitä siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huononeminen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai muu niihin verrattava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista on säädetty asetuksella 214/2007. Pilaantunut maa-alue on puhdistettava, jos kohteen haitta-aineista aiheutuu sellainen riski tai haitta, jota ei voida hyväksyä. Pilaantuneen maa-alueen riskinarviossa tarkastellaan muun muassa haitta-aineiden kokonaismäärää ja pitoisuuksia, aineiden ominaisuuksia, kulkeutumisreittejä, maa-alueen ja alueen pohjaveden käyttöä sekä lyhyt- ja pitkäaikaisen altistumisen vaikutuksia ihmiseen ja ympäristöön.

E. POHJAVEDEN YMPÄRISTÖNLAATUNORMIT JA TALOUSVEDEN LAATUVAATIMUKSET

Pohjaveden ympäristölaatunormeilla tarkoitetaan sellaista vesiympäristölle vaarallisen ja haitallisen aineen pitoisuutta, jota ei saa ihmisen terveyden tai ympäristön suojelemiseksi ylittää. Pohjaveden ympäristölaatunormit on asetettu suojelemaan pohjavettä ja takaamaan, että se pysyy turvallisena ja puhtaana ihmisten käyttöön ja ekosysteemin terveydelle. Pohjaveden ympäristölaatunormit on annettu valtioneuvoston asetuksessa vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006).

Pohjaveden ympäristölaatunormin mukaiset raja-arvot eroavat jonkin verran talousvedelle asetetuista laatuvaatimuksista ja -suosituksista. Erot johtuvat näiden eri tarkoituksesta ja lähestymistavasta. Ympäristölaatunormit on asetettu ekosysteemien ja ympäristön hyvän tilan turvaamiseksi, kun taas talousveden laatuvaatimukset ja -tavoitteet keskittyvät ihmisen terveyden suojelemiseen suoraan vedestä johtuvilta riskeiltä.

Talousveden laatuvaatimukset ja -tavoitteet on termin mukaisesti määritetty vesijohtoverkostossa jaettavan veden laadun vähittäisvaatimuksiksi. Talousveden laatuvaatimuksista ja -tavoitteista on säädetty STM:n asetuksessa 1352/2015 (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laadusta ja valvonnasta sekä rakennusten vesilaitteistojen riskienhallinnasta). Pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista on säädetty STM:n asetuksessa 401/2001; tätä asetusta sovelletaan pieniin talousvesikohteisiin. Laatuvaatimuksilla varmistetaan, että talousvesi ei sisällä pieneliöitä, loisia tai mitään aineita sellaisina määrinä tai pitoisuuksina, että niistä aiheutuisi terveydensuojelulain tarkoittamaa terveyshaittaa. Talousveden laadun tulee myös olla sellainen, että vedestä ei aiheudu esimerkiksi saostumista tai korroosiota verkostossa; tämän toteutumisesta on määritetty talousvedelle laatuvaatimukset.

Terveydensuojelulain 763/1994 (2 §) mukaisesti ”Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä (omavalvonta). Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy”.

F. MAA-AINESLAKI

Maa-ainesten ottoa säätelee maa-aineslaki (MAL 555/1981) ja valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (926/2005). Toimintaan tarvitaan maa-ainesten ottolupa lukuun ottamatta maa-ainesten ottamista omaa tavanomaista kotitarvekäyttöä varten (MAL 4 §). Lupaa haettaessa on esitettävä ottamissuunnitelma (MAL 5 §). Maa-ainesasetuksessa säädetään mm. ottamissuunnitelman ja lupapäätöksen sisällöstä sekä valvonnasta. Ottamissuunnitelmasta tulee ilmetä tarpeellisessa laajuudessa pohjavesiin liittyen mm. pohjaveden pinnan ylin korkeustaso, tiedot pohjavesiolosuhteista, pohjaveden havaintopaikoista ja tiedot läheisyydessä sijaitsevista talousvesikaivoista, pohjaveden ottamoista ja niiden mahdollisista suojavyöhykkeistä ja suoja-alueääräyksistä (asetus 1.5 ja 2.2). Tärkeälle tai muulle vedenhankintaan soveltuvalle pohjavesialueelle sijoittuvasta maa-aineksen ottohankkeesta on MAL 7 §:n mukaan pyydyttävä lausunto alueelliselta ELY-keskukselta (alueella on merkitystä vesien suojelun kannalta).

Kotitarveotolla tarkoitetaan maa-ainesten ottamista asumiseen tai maa- ja metsätalouteen. Kotitarveotto voi tapahtua vain omalla maalla ja ottajana voi yleensä olla vain yksityishenkilö. Maa-aineksen käytön tulee liittyä rakentamiseen tai kulkuyhteyksien ylläpitoon ja ottamisen on pysyttävä määrältään

tavanomaisena käyttötarkoitukseen nähden. Esimerkiksi maa-aineksien ottaminen tiekunnan tarpeisiin ei ole maa-aineslain tarkoittamaa kotitarvekäyttöä.

Maa-ainesten ottamisesta ei saa aiheutua maa-aineslain 3 §:n mukaan kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista, huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa, eikä tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen vedenlaadun tai antoisuuden vaarantumista, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

G. RAKENTAMISLAKI

Rakentamislaki 751/2023 (voimaantulo 1.1.2025) on korvannut aiemman rakentamista säädelleen maankäyttö- ja rakennuslain (MRL). Rakentamislaisissa säädetään rakennusten ja rakennuskohteiden suunnittelusta, rakentamisesta ja käytöstä. Laissa säädetään myös mm. kunnan rakennusjärjestyksen laatimisesta ja sen pakollisesta sisällöstä. Rakentamislaisissa ei ole erityisiä, ympäristönsuojelua (ml. pohjaveden suojele) koskevia pykälä. Rakentamisessa ja rakentamisen suunnittelussa on huomioitava myös muu keskeinen lainsäädäntö.

H. SELVILLÄOLO- JA KORVAUSVELVOLLISUUS

Ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan toiminnanharjoittajalla on selvilläolovelvollisuus toimintansa ympäristövaikutuksista (6 §). Lain mukaan toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista.

Ympäristönsuojelulain (133 §) mukaan se, jonka toiminnasta on aiheutunut maaperän tai pohjaveden pilaantumista, on velvollinen puhdistamaan maaperän ja pohjaveden siihen tilaan, ettei siitä voi aiheutua terveyshaittaa eikä haittaa tai vaaraa ympäristölle.

Laki ympäristövahinkojen korvaamisesta (737/1994) määrää toiminnanharjoittajan korvaamaan toiminnastaan aiheutuvan ympäristövahingon. Lain 1 §:n 1 momentissa määrätään korvaamaan veden, ilman tai maaperän pilaantumisesta tietyllä alueella harjoitetun toiminnan seurauksista johtuva vahinko. Tämän lisäksi toiminnanharjoittaja on velvollinen korvaamaan kustannukset ennaltaehkäisevistä tai korjaavista toimenpiteistä, joita on ympäristövahingon myötä jouduttu tekemään (6 §). Korvausvelvollisuus pätee myös silloin, kun vahinkoa ei ole aiheutettu tahallisesti tai huolimattomuudesta (7 §).

Terveydensuojelulain (763/1994) 2 §:n mukaan "Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä (omavalvonta). Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

I. YMPÄRISTÖLUPA

Ympäristönsuojelulain 4 luvun 27 §:n mukaisesti ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava lupa (ympäristölupa). Ympäristönsuojelulain liitteessä 1 mainitaan toiminnot, joille tulee hakea ympäristölupa. Jos ympäristönsuojelulain liitteessä 1 mainittu toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa, on sille haettava ympäristölupa myös siinä tapauksessa, että toiminta on liitteessä 1 mainittua vähäisempää. Ympäristönsuojelulain liitteessä 2 esitetyt rekisteröitävät toiminnot sekä liitteessä 4 esitetyt ilmoituksenvaraiset toiminnot edellyttävät pohjavesialueelle sijoituessaan ympäristöluvan.

Ympäristönsuojelusetuksessa (713/2014, 7 §) on lueteltu, mitkä tiedot pohjavesiolosuhteista pitää esittää lupahakemuksessa.

J. ÖLJYSÄILIÖITÄ KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Pohjavesialueilla sijaitsevista öljysäiliöistä sekä niiden tarkastuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksessa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, kauppa- ja teollisuusministeriön (KTM) päätöksessä öljylämmityslaitteistoista 314/1985 sekä KTM:n maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksia koskevassa päätöksessä 344/83. Lisäksi pohjavesialueille sijoittuvien öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista on määrätty Tukesin tiedotteessa 28.2.2017.

Pohjavesialueilla olevat maanalaiset ja maanpäälliset öljysäiliöt on tarkastettava määräajoin. Säiliön omistajan tai haltijan tulee huolehtia siitä, että määräaikaistarkastukset suoritetaan ajallaan. Ensimmäisen kerran säiliö on tarkastettava kymmenen vuoden kuluttua käyttöönotosta.

Määräaikaistarkastuksesta tulee laatia pöytäkirja. Pöytäkirja on annettava säiliön omistajalle tai haltijalle, minkä lisäksi siitä on 14 päivän kuluessa tarkastuksesta toimitettava tarkastuspöytäkirja (Päijät-Hämeen) pelastuslaitokselle. Kunnossa oleva, A-luokan säiliö on sen jälkeen tarkastettava 5 vuoden (metallisäiliöt) tai 10 vuoden (muut materiaalit) välein. Jos säiliön kunnossa havaitaan puutteita, on uusintatarkastus tehtävä 2 vuoden kuluttua. Säiliö, joka määräaikaistarkastuksessa havaitaan öljyvahingonvaaraa aiheuttavaksi, on korjattava tai poistettava käytöstä. Välitöntä vaaraa aiheuttava säiliö on heti poistettava käytöstä.

Alueellinen pelastuslaitos ylläpitää saamiensa säiliötarkastusraporttien perusteella öljysäiliörekisteriä.

K. JÄTEVEDENKÄSITTELY

Vesihuoltolaissa (Laki vesihuoltolain muuttamisesta 681/2014, 10 §) määrätään, että vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin.

Taajaman ulkopuolella kiinteistöä ei tarvitse liittää vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin, jos:

- 1) kiinteistön vesihuoltolaitteisto on rakennettu ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä ja jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulaissa (527/2014) säädetään; tai
- 2) kiinteistöllä ei ole vesikäymälää ja sen jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään.

Ympäristönsuojelulain 156 a §:n mukaan kiinteistön omistajan on huolehdittava siitä, että enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöstä tai merestä olevalla alueella tai vedenhankintakäytössä olevalla tai siihen soveltuvalla pohjavesialueella ennen vuotta 2004 voimassa olleisiin rakentamisajankohdan mukaisiin vaatimuksiin tai myönnettyyn rakennuslupaan perustuva jätevesien käsittelyjärjestelmä täyttää perustason puhdistusvaatimuksen. Jos kiinteistön talousjätevesistä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, 154 b §:ssä säädettyjä käsittelyvaatimuksia ei sovelleta 156 a tai 156 b §:ssä tarkoitetulla alueella sijaitsevan sellaisen kiinteistön 9 päivänä maaliskuuta 2011 olemassa olleeseen käyttökuntoiseen jätevesijärjestelmään, jonka kiinteistöllä vakituisesti asuva haltija tai haltijat ovat viimeistään mainittuna päivänä täyttäneet 68 vuotta (YSL 238 §). Perustasoa edellytetään myös rakennuksen korjaus- ja muutostöiden yhteydessä sekä uudisrakentamisessa. Vanhoilla kiinteistöillä, joiden tulee parantaa jäteveden käsittelyä, muutostyöt tuli tehdä viimeistään 31 lokakuuta 2019.

Kaupungin tai kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä (YSL 202 §) voidaan antaa erillismääräyksiä jätevesien käsittelystä vedenhankinnan kannalta tärkeillä pohjavesialueilla.

L. MUUT SÄÄDÖKSET

Pohjavedensuojelun kannalta muita tärkeitä säädöksiä ovat muun muassa:

- *Metsälaki 1093/1996*
- *Nitraattidirektiivi (91/676/ETY) sekä sen täytäntöönpanoa varten Suomessa laadittu nitraattiasetus (VNa 1250/2014)*
- *Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006) ja Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun asetuksen muuttamisesta 342/2009.*
- *Kemikaalilaki 599/2013*
- *Maastoliikennelaki 1710/1995*
- *Pelastuslaki (379/2011)*
- *Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista 856/2012*
- *Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemalla 415/1998*
- *Sosiaali- ja terveysministeriön päätös vaarallisten aineiden luettelosta 1059/1999, kumottu säädöksillä 642/2001, 509/2005 ja 5/2010*
- *Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014)*
- *Laki vesienhoidon järjestämisestä 1299/2004*
- *Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005*
- *Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä 194/2002*
- *Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015)*
- *Valtioneuvoston asetus 283/2011 maankäyttö- ja rakennusasetuksen 62 ja 63 §:n muuttamisesta (maalämmön hyödyntämisen luvanvaraisuus)*

LIITE 7 (Iitin pohjavesialueiden suojelusuunnitelma)

Rakennusjärjestys

Iitin kunnan voimassa oleva rakennusjärjestys on tullut voimaan vuonna 2011. Voimassa olevaan rakennusjärjestykseen on kirjattu seuraavat, erityisesti pohjaveden suojelua koskevat määräykset:

7.4 Tärkeät pohjavesialueet

Tärkeillä pohjavesialueilla öljy- ja polttoainesäiliöt sekä vaarallisten aineiden säiliöt ja varastot tulee sijoittaa maan päälle ja varustaa suoja-altaalla. Tärkeillä pohjavesialueilla piha- ja paikoitusalueiden pintavedet ja salaojavedet on johdettava vyöhykkeen ulkopuolelle, mikäli ne aiheuttavat pohjavesille likaantumista. Tätä varten tulee olla soveltuvat laitteistot ja haettava mahdollisesti tarvittavat luvat.

Pohjavesialueilla jätevesien johtaminen ojaan tai maastoon imeyttäminen on kiellettyä. Maasuodattamon tai pienpuhdistamon käsitellyt jätevedet on johdettava pohjavesialueen ulkopuolelle. Mikäli pohjavesialueelle tehdään maasuodattamo, on sen pohjarakenne oltava sellainen, ettei jätevesiä pääse imeytymään maaperään.

11. Hevostalleihin liittyviä määräyksiä

Rakennuspaikalla tulee olla riittävästi tilaa eläinten ulkoilualueille ja ne tulee sijoittaa riittävän kauas naapurin rajasta, mahdollisista avo-ojista, vesistöistä, pohjavesialueista sekä omasta ja naapureiden kaivoista.

Uusien kotieläinsuojien ja lantavarastojen rakentaminen luokitetuilla I ja II luokan pohjavesialueilla voidaan sallia vain erityisin perustein ja pohjaveden pilaantumista estävin toimenpitein.

Ympäristönsuojelumääräykset

Ympäristönsuojelumääräykset tulivat voimaan ensimmäistä kertaa 1.4.2025. Voimassa oleviin ympäristönsuojelumääräyksiin on kirjattu seuraavat, erityisesti pohjaveden suojelua koskevat määräykset. Sisällöltään laajoista määräyksistä on poimittu vain pohjavettä koskevat kohdat.

5 § Jätevesien käsittelytöisyydet

Jätevesien maaperäkäsittelylaitteistojen sekä puhdistettujen jätevesien purkupaikan sijoittamisessa kiinteistölle on noudatettava seuraavia suojaetäisyyksiä:

Kaikki talousjätevedet

Pohjavesi / kallio / ylivesitaso 0,5 - 1 m**

Harmaat jätevedet

Pohjavesi / kallio / ylivesitaso 0,5 - 1 m **

** Suojakerros ylimmän pohjavedenkorkeuden, keskimääräisen vuotuisen ylivesitason (MHW) tai kallion yläpuolella tulee olla vähintään 1 metri imeytyskentän alapinnasta tai 0,5 metriä maasuodatuskentän alapinnasta.

Pohjavesialueen muodostumisalueella ei saa imeyttää käsiteltyjä WC- tai pesukonevesiä, vaan ne tulee kerätä tiiviiseen umpisäiliöön ja toimittaa asianmukaiseen jatkokäsittelyyn tilaamalla lietteenkuljetus Kymen jätehuoltomääräysten mukaisesti. Vaihtoehtoisesti jätevedet on käsiteltävä

pohjavettä vaarantamatta tiiviissä järjestelmässä ja johdettava puhdistettu jätevesi pohjaveden muodostumisalueen ulkopuolelle.

Edellä mainitut määräykset eivät koske vähäisiä pesuvesiä. Vähäiset pesuvedet voidaan johtaa suoraan maahan siten, että niistä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Vähäisiäkään pesuvesiä ei saa päästää suoraan tai pintavaluntana vesistöön.

Jätevesilietteen omatoimisesta käsittelystä ja hyödyntämisestä määrätään Kymen jätelautakunnan jätehuoltomääräyksissä.

8 § Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien laitteiden peseminen ja huolto

Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja muiden laitteiden pesu ja huolto on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa eikä haittaa naapurustolle. Pesussa on noudatettava seuraavia määräyksiä:

Peseminen katu- ja tiealueilla, parkkipaikoilla ja muilla yleisillä alueilla sekä ranta-alueilla on kielletty.

Pesuvedet on johdettava hiekan- ja öljynerottimen kautta jätevesiviemäriin, jos

- pesu tapahtuu pesuainetta käyttäen pohjavesialueella.

10 § Jätteiden hyödyntäminen maarakentamisessa

Jätteiden sijoittaminen maahan on kiellettyä.

Maarakentamisessa voidaan hyödyntää betoni-, tiili-, tuhka- ja asfalttijätettä pienimuotoisesti korvaamaan luonnonkiviaineksia ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla. Edellä mainittujen jätteiden hyödyntäminen on mahdollista seuraavin edellytyksin:

- hyödyntämispaikan etäisyys ylipäin pohjavedenpintaan tulee olla vähintään yksi metri;

Edellä mainittujen jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa jätteen hyödyntäjän on tehtävä kirjallinen ilmoitus ympäristönsuojeluviranomaiselle vähintään 30 päivää ennen jätteen hyödyntämistä. Ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- kiinteistön omistajan ja haltijan kirjallinen suostumus jätteen hyödyntämiseen
- jätteen nimike, määrä, alkuperä, jätteen luovuttajan nimi ja yhteystiedot
- hyödynnettävän jätteen määrä ja sijoittamisen tarkoitus
- ajankohta, jolloin hyödyntäminen maarakentamisen aikana alkaa ja päättyy
- jätteen hyödyntämispaikka merkittynä asemapiirroksen tai karttaan
- selvitys jätteen sisältämistä haitallisten aineiden pitoisuuksista
- selvitys jätettä sisältävästä rakenteesta poikkileikkauspiirroksineen, peittämiseen tai päällystämiseen käytettävästä materiaalista, jätteen varastoinnista ja muusta 10 toiminnasta hyödyntämispaikalla sekä näihin liittyvistä tarpeellisista ympäristönsuojelutoimista.

Ilmoituksen tekijän on maarakentamisen päätyttyä annettava kirjallinen selvitys siitä, miten valvontailmoituksen mukainen jätteiden hyödyntäminen on toetunut.

Kiinteistön haltijan vaihtuessa haltijan on annettava käytettävissä olevat tiedot maarakentamisessa hyödynnetyistä jätteistä kiinteistön uudelle haltijalle.

Ympäristönsuojeluviranomainen voi vaatia ympäristölupaa haettavaksi, mikäli hyödynnettävä määrä tai hyödyntämispaikka sitä edellyttää.

Jätteen hyödyntäminen on kiellettyä pohjavesialueilla, asuinalueilla, lasten leikkipaikoilla, luonnonsuojelualueilla, ravintokasvien viljelyalueilla sekä sisämaan tulva-alueilla.

11 § Vaarallisten tai ympäristölle haitallisten kemikaalien säiliö- ja astiavarastointi

Pohjavesialueella vaarallisen tai ympäristölle haitallisen nestemäisen kemikaalin astian ja säiliön vuotojenhallinta tulee toteuttaa niin, että ensisijainen ja toissijainen suojaus muodostavat aukottomat, toisistaan riippumattomat suojauskokonaisuudet. Tämä saavutetaan esimerkiksi sijoittamalla kaksivaippainen säiliö suoja-altaaseen.

Siirtymäsäännökset

Mikäli ulkona oleva pohjavesialueen ulkopuolella sijaitseva yksivaippainen maanpäällinen kemikaalisäiliö on ollut käytössä alle 25 vuotta näiden määräysten voimaan tullessa, on se sijoitettava määräyksen mukaiseen suoja-altaaseen viimeistään 25 vuoden kuluttua säiliön käyttöönotosta, ellei säiliötarkastusten perusteella muuta johdu.

12 § Polttonesteiden ja muiden vaarallisten tai ympäristölle haitallisten kemikaalien jakelupaikat

Jokaisesta pohjavesialueelle sijoittuvasta jakelupisteestä tulee ilmoittaa ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi pohjavesialueilla sijaitseville pienemmillekin jakelupisteille voidaan tarvittaessa antaa määräyksiä esimerkiksi säiliön varustelutasosta, alustan pinnoittamisesta ja hulevesien johtamisesta öljynerottimen kautta.

13 § Polttoneste ja kemikaalisäiliöiden tarkastukset

Pohjavesialueilla sijaitsevat maanalaiset poltto- ja dieselöljysäiliöt tulee tarkastuttaa määräajoin siten kuin maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista annetussa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä (344/1983) on säädetty.

Kaikki öljylämmitys- ja polttonestesäiliöt sekä kiinteät vaarallisten kemikaalien ja vaarallisten jätteiden säiliöt tulee säiliön omistajan tai haltijan tarkastuttaa ensimmäisen kerran 10 vuoden kuluessa säiliön käyttöönotosta. Tämän jälkeen pohjavesialueiden ulkopuolella olevien maanalaisten ja maanpäällisten säiliöiden sekä pohjavesialueella sijaitsevien maanpäällisten säiliöiden tarkastukset tulee tehdä tarkastuksessa todetun säiliön kuntoluokan mukaisesti.

Yli 10 vuotta sitten tarkastettujen säiliöiden tarkastus tulee toteuttaa viimeistään vuoden kuluttua näiden määräysten voimaantulosta.

Säiliöt jaetaan kuntoluokkiin ja ne on määräaikaistarkastettava seuraavasti:

- A-luokan säiliö: metalliset säiliöt, joiden levypaksuudesta on jäljellä säiliön sisäpuolelta mitattuna syvimmän syöpymän kohdalla vähintään 3 mm sekä muut kuin metalliset säiliöt, joissa ei ole havaittu hiushalkeamia eikä muodonmuutoksia ja jotka painekokeen perusteella todetaan tiiviiksi. Tarkastus on tehtävä vähintään kymmenen vuoden välein.
- B-luokan säiliö: metalliset säiliöt, joiden levypaksuudesta on jäljellä säiliön sisäpuolelta mitattuna syvimmän syöpymän kohdalla vähintään 1,5 mm, mutta enintään 3 mm. Tarkastus on tehtävä vähintään viiden vuoden välein.

- C-luokan säiliö: metalliset säiliöt, joiden levypaksuudesta on jäljellä säiliön sisäpuolelta mitattuna syvimmän syöpymän kohdalla vähemmän kuin 1,5 mm tai joiden seinälevy muuttaa muotoaan, kun sitä sisäpuolelta koputetaan 0,5 kg painoisella pallopäävasaralla. Säiliö on poistettava käytöstä vuoden kuluessa tarkastuksen suorittamisesta.
- D-luokan säiliö: säiliöt, joissa on läpisyöpymiä tai halkeamia taikka jotka vuotavat tiiviyskokeessa. Vuotava tai halkeillut muu kuin metallisäiliö on myös D-luokkaa. Säiliö on välittömästi poistettava käytöstä.

Säiliön suoja-altaan tiiveys on tarkistettava samalla, kun säiliön kuntotarkastus tehdään. Mikäli terässäiliöön on vaihdettu pohja, tulee säiliö tarkastaa vähintään viiden vuoden välein.

Tarkastuksen saa suorittaa vain Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) hyväksymä tarkastusliike. Tarkastuksista laadittavat pöytäkirjat on pyydettäessä esitettävä ympäristönsuojeluviranomaiselle.

TOIMENPIDEOHJELMA, IITIN POHJAVESIALUEIDEN SUOJELUSUUNNITELMA 2025					
Pohjavesialueet		Pohjavesialue	Aloitusaikataulu	Toteutusvastuu	Lisätiedot
	Radansuun pohjavesiluokituksen tarkistus.	Radansuu	2026	ELY-keskus (Y-vastuualue)	Pohjavesialueella sijaitseva Radansuun vedenottamo ei ole ollut käytössä vuoden 1997 jälkeen ja vedenottamon käyttöönotto vaatisi vedenottamon ja putkistojen saneerauksen.
Vedenotto ja pohjaveden laadun ja määrän tarkkailu					
	Ravinnepitoisuuksien tutkiminen vedenottamolta.	Arolahti, Hiisiö	2026	Lahti Aqua	Peltoviljelyn vaikutuksia vedenottamon veden laatuun tulee seurata vähintään kertaluontoisesti selvittämällä raakaveden ravinnepitoisuutta vedenottamolla. Tutkitaan vedestä ammonium, nitraatti, nitriitti, fosfaattifosfori sekä torjunta-aineet. Tulosten perusteella tarkastellaan säännöllisen tarkkailun tarvetta.
	Ravinnepitoisuuksien sekä bakteerien tutkiminen vedenottamolta.	Vuolenkoski	2026	Lahti Aqua	Vuolenkosken varavedenottamolta bakteerien ja ravinnepitoisuuksien seuraaminen. Varmistetaan, ettei virtaussuunnan yläpuolella sijaitsevan eläinsuojan lannanlevityksestä aiheudu riskiä pohjaveden laadulle.
	Varmistetaan ennakoivan pohjaveden laadun tarkkailun kattavuus kaikkien vedenottamoiden osalta.	1-luokan pohjavesialueet	2026	litin kunnan vesihuoltolaitos ja Lahti Aqua yhdessä	Vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä käyttämänsä raakaveden määrään tai laatuun kohdistuvista riskeistä. Vesihuoltolaitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua. Vesihuoltolaitos valitsee raakavedestä tarkkailtavat muuttujat terveydensuojelulaissa tarkoitetun vedentuotantoketjun riskienhallinnan perusteella. Täydennetään tarkkailupisteverkkoa tarpeen mukaan.
	Arvioidaan vedenottamon ohjeellisen suoja-aluerajauksen riittävyys suhteessa pohjavesialueen nykyisiin riskitekijöihin.	Arolahti	2026	Lahti Aqua	Tarvittaessa kunnan vesihuoltolaitos harkitsee suoja-alueen vahvistamista. Riskit tarkastellaan osana vedenottamon WSP-työtä, jossa huomioidaan pohjavesialueen riskit.
	Kloridipitoisuuden tutkiminen Miehonkankaan pohjavesialueella.	Miehonkangas	2026	litin kunta	Miehonkankaan pohjavesialueella sijaitsee valtatie 12, joka on korkean talvihoitoluokan tie. Tutkitaan Miehonkankaan pohjavesialueen kloridipitoisuus ja mahdolliset tien suolauksen vaikutukset pohjaveden laadulle.
Jätevedet					
	Kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien kartoittaminen.	Kaikki	Jatkuva	litin kunta	Kartoitetaan pohjavesialueille sijoittuvat kiinteistöt, joilla on käytössään kiinteistökohtainen jätevesijärjestelmä. Toteutetaan esimerkiksi hankkeena asiakaskyselyyn perustuva selvitys kiinteistöjen jätevesijärjestelmien tyypeistä ja kunnosta.
	Kiinteistöjen liittäminen kunnalliseen viemäröintiin.	Perheniemi	2026-2027	litin kunta	Vesihuoltolain mukaan kiinteistö on liitettävä vesihuoltolaitoksen viemäriverkostoon, jos se sijaitsee toiminta-alueella ja liittäminen on teknisesti ja taloudellisesti kohtuullista. Pohjavesialueella harmaita tai mustia jätevesiä ei tulisi imeyttää maaperään, vaan ne tulisi koota umpisäiliöön.
	Tarvittaessa Perheniemen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen laajentaminen.	Perheniemi	2026-2027	Perheniemen evankelisen opiston vesiosuuskunta	Harkitaan Perheniemen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen laajentamista. Laajentamisen tarkoituksena on mahdollistaa ympäristön kannalta turvallinen ja kestävällä tavalla järjestetty jätevesien käsittely pohjavesialueella sijaitsevien kiinteistöjen kannalta.
Öljysäiliöt					

	Öljysäiliörekisterin ajantasaisuudesta huolehditaan.	Kaikki	Jatkuva	Päijät-Hämeen pelastuslaitos, litin kunta	Öljysäiliörekisterin ajantasaisuus varmistetaan. Tietojen läpikäymistä priorisoidaan sijaintiriskin perusteella. Tarkastelun ensimmäisessä vaiheessa keskitytään kohteisiin, joiden edellisestä tarkastuksesta on kulunut huomattava aika tai edellisestä tarkastuksesta ei ole tietoa. Rekisterin läpikäymisessä ja kiinteistönomistajien kontaktoinnissa voidaan hyödyntää projektityötä.
	Öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksia jatketaan. Vanhojen, huonokuntoisten sekä sijainniltaan erityisen kriittisten säiliöiden tarkastuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.	Kaikki	Jatkuva	Päijät-Hämeen pelastuslaitos	Pohjavesialueille sijoittuvat huonokuntoiset säiliöt aiheuttavat merkittävän riskin vedenotolle ja pohjaveden laadulle. Pohjavedelle ja vedenotolle erityisen merkittävän riskin aiheuttavien säiliöiden tarkastuksia tulee mahdollisuuksien mukaan kiirehtiä sekä selvittää mahdollisuus tarkastusten tekemiseen tehostetusti esimerkiksi hankerahan avulla.
	Öljysäiliöiden määräaikaistarkastusten ja kunnossapidon tärkeydestä tiedotetaan kiinteistöjen omistajia.	Kaikki	2026-2027	litin kunta, Päijät-Hämeen pelastuslaitos	Öljysäiliökiinteistöjen omistajiin ollaan yhteydessä ja tiedotetaan säiliöistä pohjavedelle aiheutuvasta riskistä. Kiinteistöjen omistajia muistutetaan säiliöiden tarkastamisesta sekä ajantasaisen tiedon ilmoittamisesta pelastusviranomaiselle. Asukkaisiin tulee olla yhteydessä henkilökohtaisesti esimerkiksi kirjeitse, ja lisäksi aihetta on syytä nostaa esille esimerkiksi yhteistyössä paikallisuutisia toimittavien tahojen kanssa. Huomioidaan hankkeelle riittävät resurssit, esimerkiksi harjoittelijan tai muun henkilön työpanos hankkeen kautta.
	Vaihtoehtoisista lämmitysjärjestelmistä tiedottaminen ja neuvonta	Kaikki	2026-2027	litin kunta (ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta)	Kiinteistöjen omistajia on neuvotaan korvaavista lämmitysjärjestelmistä ja niihin liittyvistä mahdollisista lupaprosesseista. Asukkaisiin tulee olla yhteydessä henkilökohtaisesti esimerkiksi kirjeitse, ja lisäksi aihetta on syytä nostaa esille esimerkiksi yhteistyössä paikallisuutisia toimittavien tahojen kanssa.
Teollisuus ja yritystoiminta					
	Pohjavesialueille sijoittuvan, ei-lupavelvollisen yritystoiminnan toiminnan luonnetta ja mahdollista pohjavesiriskiä selvitetään yritystarkastuksin.	Tillola, Kausala, Lyöttilä, Miehonkangas	2026	litin kunta	Arvioidaan kohteiden mahdollinen ympäristöluvan tarve sekä sovitaan muista mahdollisista kehittämiskohteista toiminnanharjoittajien kanssa. Tarkastettavat kohteet priorisoidaan toiminnan luonteeseen perustuen. Huomioidaan tarkastuksilla myös muut keskeiset asiat kuten muun jätehuollon toteutus.
	Pohjavesialueelle ei tule perustaa uutta merkittävästi maaperää ja pohjavettä kuormittavaa teollisuus- ja yritystoimintaa, sillä alue on riskipohjavesialue.	Tillola	Jatkuva	litin kunta	Uusien teollisuus- ja yritystoimintojen perustaminen lähtökohtaisesti pohjavesialueen ulkopuolelle.
Liikenne					
	Rakennetaan pohjavesisuojaus pohjavesialueelle sijoittuvalle uudelle/perusparannettavalle tieosuudelle.	Tillola, Kausala	2026	ELY-keskus (L, Y-vastuualue)	Valtatien 12 perusparannuksen yhteydessä selvitetään urakkaosuudelle pohjavesisuojaustarve ja rakennetaan pohjavesisuojaus.
	Tiealueet: selvitetään mahdollista suolausmäärien vähentämiseen. Vaihtoehtoisesti, selvitetään vaihtoehtoisten liukkaudentorjuntamenetelmien (ml. vaihtoehtoiset liukkaudentorjunta- aineet) käyttöä pohjavesialueille sijoittuvilla tieosuuksilla.	Perheniemi, Tillola, Vuolenkoski, Kausala, Mankala, Miehonkangas	2026	Hämeen ELY-keskus (Y- ja L-vastuualue), litin kunta	Selvitetään mahdollisuutta käyttäävaihtoehtoisia liukkaudentorjuntamenetelmiä pohjavesialueelle sijoittuvilla tieosuuksilla, joilla liukkaudentorjuntaan käytetään tiesuolaa.
Maa-ainesten otto					
	Päivitetään SOKKA-selvityksessä kunnostustarvekohteiksi merkittyjen kohteiden tila ja arvioidaan kunnostustarpeen nykytila. Kohdelistaus päivitetään ja vastaava tarveluokitus laaditaan myös mahdollisille uusille kohteille.	Radansuu, Ruokosuo, Tillola, Vuolenkoski, Kausala, Lyöttilä	2026	litin kunta, Hämeen ELY-keskus (Y-vastuualue)	Niiden kohteiden tilan päivitys, joissa kunnostustarve on merkitty kohtalaiseksi tai sitä suuremmaksi. Kohteiden kunnostusjärjestyksen priorisointi sijaintiriskin sekä kohteen tilan perusteella. Päivitetään listausta kohteilla, joissa toiminta on päättynyt SOKKA-kartoituksen jälkeen. Kohteiden listaaminen ja tarkastukset voidaan toteuttaa hanke- tai opinnäytetyönä.
	Käynnistetään kunnostustoimenpiteet niillä alueilla, joilla ottotoiminta on päättynyt ja joilla kunnostustarve on todettu.	Radansuu, Ruokosuo, Tillola, Vuolenkoski, Kausala, Lyöttilä	2027	litin kunta, Hämeen ELY-keskus (Y-vastuualue)	Niiden kohteiden tilan päivitys, joissa kunnostustarve on merkitty kohtalaiseksi tai sitä suuremmaksi. Kohteiden kunnostusjärjestyksen priorisointi. Päivitetään listausta kohteilla, joissa toiminta on päättynyt SOKKA-kartoituksen jälkeen. Maisemoinnin lisäksi kohteet tarkastetaan myös roskaantumisen/jätteiden dumpppauksen osalta. Voimassa olevien maa-aineslupakohteiden osalta maisemoinnista ja jälkihoidosta on määrätty/määrätään maa-ainesluvassa. Vanhojen soranottokohteiden osalta selvitetään kunnostuksen vastuutaho.

	Tarkastetaan kotitarvekuoppien tila.	Linnankukkura	2026	litin kunta	Varmistetaan, että kotitarvekuopissa ei säilytetä jätteitä tai muuta rojua. Lisäksi varmistetaan, että toiminta ei ole laaja-alaista ja aiheuta häiriötä luonnollisella pohjaveden muodostumiselle.
	Jos ylijäämämaidenkäsittely pysyy Miehonkankaan pohjavesialueelle sijoittuvalla alueella; tulee tämä huomioida toiminnan pohjavesitarkkailussa.	Miehonkangas	2026	litin kunta	Varmistetaan, ettei ylijäämämaidenkäsittely aiheuta Miehonkankaan pohjavesialueella laadullisia ongelmia.
Maalämpöpöjärjestelmät					
	Selvitetään pohjavesialueilla sijaitsevien maalämpöpöjärjestelmien tiedot.	Kaikki	2026-2027	litin kunta	
Muuntamot					
	Pohjavesialueille sijoittuvat pylväsmuuntamot korvataan suojakaukaloin varustetuilla puistomuuntajilla.	Arolahti, Perheniemi, Radansuu, Ruokosuo, Tillola, Kylänmäki, Mankala, Selkola, Veljestenharju	2035	KSS energian sähköverkko	Korvataan pylväsmuuntamot asianmukaisin suojauksin varustetuilla puistomuuntamoilla. Toissijaisena ratkaisuna voidaan selvittää perinteisen öljyn korvaamista biopohjaisella öljyllä.
Pilaantuneet tai mahdollisesti pilaantuneet maat					
	Kunnostetaan MATTI-rekisteriin merkityt (pohjavesialueille sijoittuvien) kohteet laaditun priorisointilistan mukaisesti.	Kaikki	Jatkuva	Pirkanmaan ELY-keskus, Hämeen ELY-keskus	Kunnostus toteutetaan Pirkanmaan ELY-keskuksen TUOPPI-pisteytysmallia hyödyntäen. Varmistetaan kohteiden priorisointi sijaintiriski huomioiden. Kunnostustoimenpiteiden etenemistä seurataan suojelusuunnitelman seurantaryhmässä.
Moottoriurheilu					
	Enduroradan mahdolliset pohjavesivaikutukset sekä ympäristölupatarpeen selvitys.	Arolahti	2026	litin kunta	Vedenottamon ohjeelliselle suoja-alueelle ei tule sijoittaa moottoriurheilutoimintaa, sillä riski haitta-aineen valumiseen rata-alueella on onnettomuustilanteessa suuri. Lisäksi pyörien huoltoa ja tankkausta saatetaan suorittaa alueella, jossa maaperän läpäisevyyskyky on suuri. Pohjavedestä tulee tutkia vähintään bensiinin lisäaineet sekä öljyhiilivedyt. Ympäristölupatarve on syytä selvittää.
Maa- ja metsätalous					
	Varmistetaan pohjavesialueelle sijoittuvan ei-ympäristölupavelvollisen toiminnan lupatarve.	Radansuu, Vuolenkoski, Kylänmäki	2026	litin kunta	Radansuun pohjavesialueella sijaitsevan hevostilan, Vuolenkosken pohjavesialueella sijaitsevan eläinsuojan sekä Kylänmäen pohjavesialueella sijaitsevan eläintilan toiminnan tarkastus.
	Lietelannan levittämistä ei suositella pohjavesialueen varsinaiselle muodostumisalueelle.	Vuolenkoski	Jatkuva	Toiminnanharjoittajat, litin kunta	Pohjaveden varsinaisella muodostumisalueella ei saa levittää lantaa. Tarkkaillaan lannan levitysrajoituksen noudattamista.
	Vuolenkosken itäosassa sijaitsevan eläinsuojan lietelantasäiliöiden alle rakennettujen tarkkailuputkien kertaluontoinen pohjaveden tutkimus ravinpitoisuuden ja bakteerien osalta.	Vuolenkoski	2026	Toiminnanharjoittaja, litin kunta	Varmistetaan, että lietelantasäiliöt ovat kunnossa ja ettei pohjaveden laadulle aiheudu merkittävää riskiä.
	Veneiden ja autojen varastoinnin ollessa laajamittaista tulee varmistaa, ettei toiminnasta aiheudu haitallisia vaikutuksia pohjaveden laatuun.	Vuolenkoski	2026	litin kunta	Tarkistetaan veneiden ja autojen varastoinnin laajuus vanhalla lammastilalla.
Polttonesteiden jakeluasemat					
	Jakeluaseman ympäristölupa tulee tarkistaa annetuin määräajoin.	Tillola	Jatkuva	litin kunta	Jakeluaseman sijainti pohjaveden muodostumisalueella muodostaa merkittävän riskin pohjaveden laadulle. Siksi on erityisen tärkeää varmistaa, että toimintaa koskevat lupamääräykset ovat riittäviä.
Lumenkaatopaikat					
	Lumenkaatopaikka on syytä siirtää pois vedenottamon kaukosuojavyöhykkeeltä tai rajoittaa alueelle tuotavien lumien alkuperää.	Tillola	Jatkuva	litin kunta	Lumenkaatopaikalle tuodaan lumet kunnan, yritysten ja ELY:n alueelta. Lumen sulaessa pohjaveteen voi imeytyä haitta-aineita, kuten raskasmetalleja, öljyjäämiä ja tiesuolaa, jotka heikentävät pohjaveden laatua ja voivat päätyä vedenottamolle. Lumenkaatopaikka on syytä siirtää pois vedenottamon kaukosuojavyöhykkeeltä tai rajoittaa alueelle tuotavien lumien alkuperää siten, ettei sulamisvesistä aiheudu riskiä pohjaveden laadulle. Jos lumenkaatopaikka jää alueelle, on pohjavesivaikutuksia syytä seurata säännöllisellä pohjavesitarkkailulla pohjaveden virtaussuunnassa lumenkaatopaikan alapuolella (ja vedenottamon yläpuolella).
Aurinkovoimalat					

	Pohjavesialueelle sijoitettavan aurinkovoimalan muuntamot tulee sijoittaa mahdollisuuksien mukaan pohjavesialueen ulkopuolelle. Pohjavesialueelle sijoitettavat muuntamot tulee varustaa riittävin suojausin, jotta muuntamoöljyä ei pääse vuotamaan maaperään. Pohjaveden muodostumisalueelle muuntamoita ei tulisi sijoittaa.	Arolahti	Jatkuva	litin kunta	Aurinkoenergian tuotantolaitoksen muuntoasema ja aurinkopaneelit sijoitetaan suunnitelmien mukaan pohjavesialueen varsinaiselle muodostumisalueelle. Tarkemmat ohjeistukset kappaleessa 24.3.2
Golf-kentät					
	Varmistetaan pohjavesialueelle sijoittuvan ei-ympäristölupavelvollisen toiminnan (golfkenttä) lupatarve.	Radansuu	2026	litin kunta	Lupatarve voi täyttyä, jos toimintaan liittyy esimerkiksi koneiden tankkausalue.
Ampumaradat					
	Toimintansa lopettaneiden ampumaratojen maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuuden selvittäminen	Tillola, Arolahti	2026	litin kunta, Hämeen ELY-keskus (Y-vastuualue)	Selvitetään maaperän ja pohjaveden tila suljetuilla ampumaradoilla sekä toteutetaan tarvittavat puhdistustoimenpiteet.
	Ampumaradan pilaantuneet maat tulee kunnostaa. Pohjaveden laaduntarkkailua on syytä jatkaa alueella säännöllisesti.	Tillola	2026	Toiminnanharjoittaja, litin kunta	Estetään haitallisten aineiden leviäminen ja vähennetään pohjaveden saastumisen riskiä kunnostamalla pilaantuneet maat ampumaradalla. Tarkkaillaan pohjaveden laatua säännöllisesti, jotta mahdolliset riskit havaitaan ajoissa ja tarvittavat toimenpiteet voidaan toteuttaa pohjaveden suojelemiseksi.
Ilmastonmuutos					
	Varautuminen sään ääri-ilmiöihin	Tillola, Arolahti	2026	Lahti Aqua ja litin kunnan vesihuoltolaitos	Selvitetään tarvittavat toimenpiteet sään ääri-ilmiöihin varautumiseen (kuivuus, tulva), ilmastonmuutokseen varautumiseen liittyen.
Ennakoiva pohjaveden suoje lu					
	Selvitetään yhteistarkkailun käynnistämistä litin pohjavesialueilla	Kaikki	2026	litin kunta	Selvitetään mahdollisuutta käynnistää pohjavesien yhteistarkkailu, joka kattaisi kaiken pohjavesitarkkailun litin pohjavesialueilla.
Onnettomuuksiin varautuminen					
	Pohjavesialueet huomioidaan aiempaa kattavammin Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen riskianalyyseissa	Kaikki	Jatkuva	Päijät-Hämeen pelastuslaitos	Riskianalyysi toimii pohjana pelastustoimen tarjoamille tuotteille ja palveluille sekä palvelutasolle.
	Varmistetaan, että poikkeustilanteita varten laaditut listat vastuuhenkilöistä ja heidän varahenkilöistään (ml. yhteystiedot) ovat ajantasalla ja asianosaisten tahojen käytössä.	Kaikki	Vuosittain	Lahti Aqua	Päivitetään yhteystietolistat. Varmistetaan vastuuhenkilöt yhteystietojen ajantasaisuuden varmistamiseksi. Listan ajantasaisuus varmistetaan vuosittain.
Suojelusuunnitelman toteutuksen seuranta					
	Suojelusuunnitelman toimenpideohjelman seurantaa varten kootaan eri viranomaistahoista koostuva seurantaryhmä.	Kaikki	2026	litin kunta	Seurantaryhmä kokoontuu kerran vuodessa. Seurantaryhmä käy läpi pohjaveden ja maaperän suoje luun (erit. PIMA-kohteet) liittyviä toimenpiteitä sekä nostaa esiin yleisiä ajankohtaisia asioita aihepiiriin liittyen. Seurantaryhmän suositellaan toimivan seudullisena (Heinola, Hartola, Iitti, Sysmä)
	Suojelusuunnitelman toimenpideohjelman toteutuksen tilanne sekä päivittämistarpeet käydään tarkemmin läpi kolmen vuoden välein.	Kaikki	2028	litin kunta	Seurantaryhmä tarkastelee toteutustilanteen ja päivittää toimenpideohjelman olennaisilta osin. Toimenpideohjelmaan lisätään tarpeelliset, suojelusuunnitelman valmistumisen jälkeen esiin nousseet toimenpiteet.
	Suojelussuunnitelman valmistumisesta tiedottaminen ja työn keskeisen sisällön koostaminen	Kaikki	2026	litin kunta	Suojelusuunnitelman valmistumisesta tiedotetaan laajasti muita viranomaistahoja, pohjavesialueille sijoittuvia muita toimijoita ja asukkaita sekä naapurikuntien viranomaisia. Suojelusuunnitelman keskeisestä sisällöstä laaditaan lyhyt tiivistelmä mm. asukkaiden käyttöön.
	Huolehditaan suojelusuunnitelman ja sen toimenpideohjelman päivittämisestä.	Kaikki	2034	litin kunta	Seurantaryhmä huolehtii suojelusuunnitelman päivittämisestä.